

РІЧНІ ЗБОРИ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

Андрій ЧЕБИКІН

*президент Академії мистецтв України,
академік, професор, народний художник України*

ПРО РОБОТУ ПРЕЗИДІЇ ТА ВІДДІЛЕНЬ АКАДЕМІЇ У 2002–2006 рр.

Виповнилося п'ять років, як п'ята сесія Загальних зборів, що відбулася 5-го березня 2002 року, обрала нинішній склад керівництва Академії мистецтв — президента, віце-президентів, головного вченого секретаря та академіків-секретарів. Отже, закінчилися повноваження Президії Академії. XI сесія Загальних зборів є підсумковою за період 2002–2006 рр., звітно-виборною.

Про діяльність Президії і відділень Академії за кожен із п'яти років ми звітували на сесіях Загальних зборів й публікували матеріали в нашому збірнику науково-теоретичних праць та публіцистики «Мистецькі обрії» і «Віснику Академії мистецтв України», а сьогодні йтиметься про роботу Президії за п'ятирічний період.

Звітне п'ятиріччя було присвячене послідовному розв'язанню важливих проблем збереження і збагачення національної духовної культури, вивченню, розробці та впровадженню сучасних досліджень, напрацюванню концептуальних програм розвитку видів національного професійного мистецтва, мистецтвознавчої науки і художньої освіти, проведенню щорічної акції «Мистецтво молодих», підготовці нарисів з «Історії українського мистецтва», розгляду питань становлення і розвитку Інституту проблем сучасного мистецтва, виданню збірника наукових праць «Мистецтвознавство України», альманаху «Мистецькі обрії», участі України у ювілейному 50-му Венеціанському біенале, найпрестижнішому фестивалі сучасного мистецтва, національних та міжнародних кінофестивалів у Берліні, Венеції, Каннах, Мюнхені.

Особливого значення надавалося дальшому зростанню наукового і мистецького потенціалу Академії. З цією метою Президія Академії двічі — у 2002-му і 2004-му рр. — зверталась до Президента України з клопотанням про збільшення чисельного складу Академії мистецтв України. Указом Президента від 19 березня 2002 р. чисельність членів Академії мистецтв була встановлена в кількості 37 дійсних членів і 56 членів-кореспондентів, а через два роки Указом Президента від 21 квітня 2004-го року чисельність членів Академії було встановлено в кількості 49 дійсних членів і 68 членів-кореспондентів. Двічі — у жовтні 2002-го і квітні 2006-го рр. були проведенні вибори дійсних членів і членів-кореспондентів Академії мистецтв.

Значна увага приділялася Президією питанням законодавчого забезпечення духовної галузі, підготовки пропозицій до проектів державних актів, таких, як закони України «Про культуру», «Про театр і театральну справу», «Про затвердження Загальнодержавної програми збереження та використання об'єктів культурної спадщини», про внесення змін до законів «Про вищу освіту», «Про кінематографію», «Про оподаткування підприємств», Указів Президента «Про підтримку талановитої мистецької молоді», «Про державні стипендії видатним діячам науки, освіти, культури» та інших. Всі вони спрямовані на підтримку і збагачення національної духовної скарбниці, як і діяльності Академії мистецтв, соціального захисту кожного науковця і митця.

У звітному періоді з метою посилення впливу Академії на розвиток культури і мистецтва в регіонах було розроблено й ухвалено Концепцію діяльності Західного, Південного і Східного регіональних центрів Академії мистецтв.

Слід зазначити, що діяльність Президії була системною і злагодженою. Вона ґрунтувалася на глибокому фактологічному аналізі проблем культури і мистецтва та ресурсному методі планування комплексу програм і заходів, які сприятимуть вчасному й ефективному вирішенню тієї чи іншої проблеми в духовній галузі, на нашому прагненні з найбільшою користю реалізувати науково-мистецькі акції, як того вимагає Концепція державної політики в галузі культури на 2005–2007 рр., затверджена Указом Президента України у березні 2005 року.

Робота Президії планувалася і проводилася на підставі ретельного визначення найважливіших стратегічних питань, з ґрунтовним, всебічним, прискіпливим розглядом їх на засіданнях і сесіях Загальних зборів. Протягом звітного періоду відбулося 54 засідання Президії, на які винесено і розглянуто понад 270 питань науково-мистецького, освітнього характеру, ухвалено 220 постанов, розрахованих на різні строки дії. Уся діяльність Президії спрямовувалася на розвиток науки, музики, театру, образотворчого, декоративного-прикладного та кіномистецтва, на дальше удосконалення мистецької освіти, підвищення рівня фахової підготовки талановитої мистецької молоді у наших вищих мистецьких навчальних закладах.

Протягом п'яти років у відділеннях Академії тривала активна мистецька і наукова діяльність. У Києві, Донецьку, Львові, Харкові, Криму та на Закарпатті проведено десятки заходів — конференцій і «круглих столів», симпозіумів і наукових читань, виставок образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, фестивалів музичного, театрального і кіномистецтва, оглядів творчої молоді — випускників вищих мистецьких навчальних закладів. Їх проведення засвідчило динамічне зростання потенціалу Академії, відчутне посилення нашого наукового і мистецького впливу на розвиток соціокультурних процесів.

Створено численні фундаментальні наукові, науково-теоретичні праці з проблем теорії та історії мистецтва. Видано друком матеріали усіх наукових конференцій, а також каталоги виставок дипломних робіт випускників вищих навчальних закладів образотворчого мистецтва Києва, Львова, Харкова; вийшли у світ дев'ять чисел альманаху науково-теоретичних праць та публіцистики «Мистецькі обрії» та сім чисел збірника наукових праць «Мистецтвознавство України».

Щойно виповнилося п'ять років Інституту проблем сучасного мистецтва, нашого науково-го центру, який активно займається напрацюванням фундаментальних проектів дослідження проблем розвитку видів сучасного мистецтва, охорони й реставрації творів та об'єктів культурної спадщини, науково-теоретичним вивченням проблем культурології, естетики та синтезу пластичних мистецтв, здійснює нові розробки у галузі цифрових технологій і запровадження їх у сферу екранних мистецтв. Інститут розпочав вивчення міжнародної практики експертної діяльності, започаткував виконання незалежної експертизи мистецьких творів, формування графологічних та матеріалознавчих даних про творчість видатних діячів національного мистецтва, укладання міждисциплінарних науково-теоретичних проектів (виставок, конференцій), інших мистецьких акцій, що забезпечують і розширюють наукові контакти, відкривають нові методологічні критерії оцінки існування явищ, відображають численні аналогії між досвідом у сфері гуманітарних, технічних наук, культурно-мистецьких явищ.

З метою удосконалення діяльності Президія Академії дотримувалася такого підходу, щоб усі наші наукові, мистецькі, освітні заходи були підпорядковані пріоритетним завданням, спрямовувалися на створення проектів і програм загальнонаціонального значення, які сприяли б посиленню впливу мистецтва на життя суспільства.

Саме під таким кутом ми розглядаємо питання удосконалення мистецької освіти, особливо у зв'язку з Болонським процесом. Ця сфера має бути для кожного з нас, хто присвятив себе педагогічній справі, предметом особливої зацікавленості й піклування. Нинішній стан мистецької освіти позначений пошуком нетрадиційних способів розв'язання програмних, навчально-виховних завдань. Очікуваний результат можливий лише за умови нашого внутрішнього бажання змін, принципового розуміння сучасних пріоритетів в освіті з урахуванням специфіки і традицій національної мистецької освіти.

На наше переконання, настав час створити в Академії мистецтв експертну науково-мистецьку раду з питань освіти з наданням їй права здійснювати атестацію навчальних закладів і педагогічних кадрів та узгодження навчальних планів і програм, координувати діяльність підпорядкованих різним відомствам навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців з мистецьких спеціальностей. Для цього Академія має всі можливості. Членами Академії є визначні вчені і виконавці, багато академіків і членів-кореспондентів ведуть велику науково-педагогічну, науково-методичну роботу у вищих навчальних закладах, очолюють колективи навчальних закладів і кафедри, мають наукові ступені, вчені звання і неоціненний досвід. Такий підхід до проблеми сприяв би розвитку системи мистецької освіти і державного захисту інтелектуальної власності, налагодженню міжнародного співробітництва у цій сфері.

Сьогодні у складі Академії — 103 видатні мистецькі особистості сучасності — режисери й актори театру і кіно, художники всіх напрямів, композитори та виконавці, керівники національних театрів і художніх колективів, вищих мистецьких навчальних закладів, чий видатні наукові і творчі досягнення добре відомі не лише в Україні, а їх вагомий внесок у розвиток і збагачення національної культури та мистецтва високо пошанований державою. За роки незалежності понад 50 членів Академії були відзначені високими державними нагородами. Лише у 2006 р. дев'ять наших колег удостоєні орденів «За заслуги» та Ярослава Мудрого, дев'ять — нагороджені Золотою медаллю Академії мистецтв.

Багато членів Академії ведуть не лише наукову, мистецьку, педагогічну, а й активну громадську діяльність. Академіки А. А. Бокотей, Є. Ф. Станкович, О. К. Федорук, члени-кореспонденти Б. Г. Возницький, В. С. Палкін є членами Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка. Членами Національної ради з питань культури і духовності при Президенті України затверджені академіки Є. Ф. Станкович, В. А. Чепелик, члени-кореспонденти Б. Г. Возницький і Г. П. Чміль.

Кожен із нас докладає чимало зусиль, знань, таланту і досвіду для розв'язання проблем національної культури і мистецтва, робить свій внесок у її розвиток та збагачення.

Серед найбільш важливих завдань, що стоять перед Академією мистецтв і над якими повинна надалі зосередитись Президія разом з відділеннями, — створення в структурі Академії науково-дослідного інституту з реставрації, охорони пам'яток і музеєзнавства; Інституту культурології; питання розвитку кінематографа та оптимізації структури кіногалузі, стану художньої критики та культурологічного аналізу проблем синтезу мистецтв, архітектури, дизайну, декоративно-прикладного мистецтва; фахових аспектів підготовки кадрів у вищих мистецьких закладах театральної освіти; перспектив розвитку «молодого кіно»; підготовки нарисів з «Історії мистецтва України»; збереження національної мистецької спадщини; увічнення пам'яті видатних діячів національної культури — членів АМУ і багато інших важливих питань.

Завершуючи звіт, хотів би віддати належне великій ролі, яку відіграє у нашій діяльності апарат Президії. Адже протягом дев'яти років нам нелегко було в умовах відсутності власного приміщення. Тепер ми маємо прекрасні умови для праці. Завдяки творчому ставленню його колективу до розуміння своєї ролі у житті Академії наша робота набула системності, більшої чіткості, ґрунтовності й ефективності. Вагомим став внесок кожного співробітника колективу у досягнуті результати. Щиро вам вдячний, шановні колеги!

Завтра почнеться відлік часу нового періоду життя і діяльності Академії. Він вимагатиме від кожного з нас розуміння важливості нашої праці, дальшого удосконалення стилю роботи, організованості й цілеспрямованості, уміння визначати головні пріоритети, знаходити способи розв'язання проблем і втілення планів. Дуже важливо, щоб Академія мистецтв не лише зберегла, а й розвинула започатковані академічні принципи у підході до наукових досліджень, щоб ми всю свою увагу і зусилля зосередили на найважливіших наукових і мистецьких напрямках і проєктах, які сприяли б дальшому розвиткові й збагаченню нашої духовної культури.